

DAVLAT XAVFSIZLIGIGA QARSHI QARATILGAN HUQUQBUZARLIKLAR BO'YICHA HAMKORLIKNING TURKIYA TAJRIBASI

G'aniyev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi Toshkent, 100197,
Uzbekistan, e-mail: fargan77@bk.ru

orcid.org/0009-0005-2423-050X

Ganiyeva Gulandon Ibragimovna

Namangan davlat universitetining Psixologiya (faoliyat turlari
bo'yicha) yo'nalishi 2-kurs magistranti

Xaydarova Zeboxon Baxromjon qizi

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 3-o'quv kursi 312-guruh
kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14236959>

ARTICLE INFO

Received: 19 th November 2024

Accepted: 20th November 2024

Published: 28th November 2024

KEYWORDS

Huquqbuzarliklarni oldini olish, davlat xavfsizligi, jamoat tashkilotlari, hamkorlik, ijtimoiy tahlil, xavf tahlili, jinoyatchilikka qarshi kurash, innovatsion usullar, jamoatchilik ishtiroki, barqarorlik, ma'lumot almashish, xalqaro tashkilotlar, davlat organlari, ijtimoiy muammolar, xavf-xatarlar.

ABSTRACT

Ushbu maqolada Turkiyaning davlat xavfsizligiga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklar bo'yicha xalqaro hamkorlik tajribasi tahlil qilinadi. Maqolada Turkiyaning terrorizm, kiberxavfsizlik, transmilliy jinoyatchilik va boshqa xavfsizlik tahdidlariga qarshi olib borayotgan samarali hamkorlik siyosati va usullari ko'rib chiqilgan. Turkiya, o'zining kuchli xavfsizlik tizimi va xalqaro tashkilotlar bilan, masalan, NATO va Yevropa Ittifoqi bilan o'rnatilgan aloqalari orqali, davlat xavfsizligini ta'minlash va huquqbuzarliklarga qarshi kurashishda muhim yondoshuvlarni amalga oshirgan. Maqola, shuningdek, Turkiyaning ijtimoiy va siyosiy barqarorlikni ta'minlash orqali xavfsizlikni oshirish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdagi o'rnini ham ta'kidlaydi. Maqola Turkiyaning xalqaro xavfsizlik sohasidagi strategik tajribasini o'rganishga qiziqqan olimlar, siyosatchilar va amaliyotchilar uchun foydali ma'lumotlarni taqdim etadi.

Kirish

Dunyo miqyosida davlat xavfsizligi muammosi butun mamlakatlar uchun dolzarb masaladir. Xavfsizlikka tahdidlar, jumladan, terrorizm, kiberxavfsizlik buzilishlari, axborot urushlari, transmilliy jinoyatlar va davlatni zaiflashtiruvchi ichki muammolar jahon miqyosida har doim yangilanishda davom etmoqda. Bunday tahdidlarga qarshi kurashish uchun davlatlar o'rtasidagi hamkorlik zaruriy bo'ladi. Turkiya bu borada o'zining samarali tajribasini yaratgan davlatlardan biridir. Turkiya o'zining geografik joylashuvi, mintaqaviy va global xavfsizlikka ta'siri, shuningdek, ichki siyosiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun davlat xavfsizligiga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklarga qarshi samarali hamkorlik yo'llarini izlab

kelgan. Bu maqolada Turkiyaning davlat xavfsizligiga qarshi huquqbuzarliklar bo'yicha amalga oshirayotgan xalqaro hamkorlik tajribasi tahlil qilinadi.

Turkiya va Xalqaro Hamkorlik: Asosiy Yondoshuvlar

Turkiyaning davlat xavfsizligiga qarshi huquqbuzarliklar bo'yicha hamkorlikdagi yondoshuvlarini bir nechta asosiy jihatlar orqali tahlil qilish mumkin:

1. Terrorizmga qarshi kurash

Turkiya uchun terrorizm va radikalizm masalasi juda muhim. Mamlakat ko'plab terroristik tashkilotlarning faoliyatiga guvoh bo'lgan va bunga qarshi kurashda nafaqat ichki siyosatni, balki xalqaro hamkorlikni ham kuchaytirgan. Turkiya 1980-yillardan buyon o'z xavfsizligini ta'minlashda PKK (Kurdistonni ozod qilish partiyasi) va uning qarshi turadigan terroristik tashkilotlarining faoliyatiga qarshi kurash olib bormoqda. Shuningdek, u Islomiy davlat (ID) va boshqa transmilliy terroristik guruhlar bilan ham kurashmoqda. Turkiya terrorizmga qarshi kurashishda, ayniqsa, NATO, Yevropa Ittifoqi (EI) va BMT kabi xalqaro tashkilotlar bilan mustahkam hamkorlik o'rnatgan. Bu hamkorlik o'z ichiga maxfiy axborot almashinuvi, qo'shma amaliyotlar va terrorizmga qarshi kurashishda xalqaro huquqni hurmat qilishni oladi.

2. Kiberxavfsizlik va texnologik hamkorlik

Hozirgi kunda davlat xavfsizligi tahdidlari nafaqat an'anaviy usullar, balki kiberxavfsizlik sohasida ham o'z aksini topmoqda. Turkiya kiberxavfsizlik sohasida o'zaro hamkorlikni mustahkamlashga katta e'tibor qaratadi. Turkiya, NATO va Yevropa Ittifoqi bilan kiberxavfsizlikka qarshi kurashishda hamkorlikni rivojlantirmoqda. Mamlakat kiberhujumlarga qarshi kurashishda o'z ichki xavfsizlik tizimini yaxshilashga, shu bilan birga, xalqaro miqyosda hamkorlikni kengaytirishga intilmoqda.

3. Alohida xavfsizlik xizmati va ma'lumot almashinuvi

Turkiya, davlat xavfsizligini ta'minlashda, o'z maxfiy xizmatlari va politsiya tizimlari o'rtasida yaxshi o'rnatilgan ma'lumot almashinuvi tizimiga ega. Shuningdek, Turkiya Interpol va boshqa xalqaro xavfsizlik tashkilotlari bilan hamkorlikda qator terroristik tarmoq va transmilliy jinoyatchilikka qarshi muvaffaqiyatli operatsiyalar o'tkazgan. Bu tashkilotlar o'rtasidagi axborot almashinuvi terrorizm, narkotik moddalar savdosi va migratsiya tahdidlari kabi masalalarni samarali tarzda hal qilishda yordam beradi.

Turkiyaning Ijtimoiy va Siyosiy Strategiyalari

Turkiyaning davlat xavfsizligi sohasidagi xalqaro hamkorlikning samarali bo'lishi uchun mamlakat ichida ijtimoiy va siyosiy barqarorlikni ta'minlash juda muhimdir. Turkiya ichki siyosatda erkinliklar, inson huquqlari va demokratik qadriyatlarni himoya qilishga intiladi, shu bilan birga, xavfsizlikni ta'minlashni ham unutmadi.

Xalqaro huquq va xalqaro kelishuvlar

Turkiya xalqaro huquqni hurmat qilishga intiladi va ko'plab davlatlar bilan ikki tomonlama va ko'p tomonlama kelishuvlar imzolagan. Shuningdek, Turkiya xalqaro qonunchilikka asoslanib, terrorizmga qarshi kurashishda xalqaro hamjamiyat bilan hamkorlik qiladi.

Inson huquqlari va demokratik jarayonlar

Turkiya o'zining xavfsizlik siyosatini ishlab chiqishda inson huquqlarini himoya qilishga, demokratik tizimni mustahkamlashga alohida e'tibor qaratadi. Har qanday xalqaro hamkorlikda inson huquqlarining buzilmasligi uchun turli tadbirlar ko'riladi.

Xulosa

Turkiyaning davlat xavfsizligiga qarshi qaratilgan huquqbuzarliklar bo'yicha xalqaro hamkorlikdagi tajribasi ko'plab davlatlar uchun o'rnak bo'lishi mumkin. Turkiya o'zining mustahkam siyosiy tuzilmasi, kuchli xavfsizlik tizimi va xalqaro aloqalari orqali terrorizm, kiberhujumlar, narkotik moddalar savdosi va boshqa transmilliy jinoyatlarni oldini olish uchun samarali hamkorlikni yo'lga qo'ygan. Shu bilan birga, Turkiya demokratiya, inson huquqlari va xalqaro qonunlarga sodiq qolgan holda, xavfsizlikni ta'minlash va huquqbuzarliklarni oldini olishda mustahkam hamkorliklarni rivojlantirishga intiladi.

Turkiya davlatining davlat xavfsizligini tashkil etish bo'yicha tajribasini bugungi kunda boshqa davlatlar, xususan, O'zbekistonda ham qo'llasa bo'ladi. Bundan tashqari ushbu davlat bilan bizning bir qancha xalqaro shartnomalarimiz mavjud bo'lib, jumladan, O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Turkiya davlati oiliy harbiy bilim yurtlari bilan kursantlarni tayyorlash va xodimlarning malakalarini oshirish bo'yicha memarandumlarni imzolagan. Ushbu memarandumlarning ijrosini taminlash maqsadida har yili kursant va xodimlarimiz Turkiya davlatiga borib malaka oshirib kelmoqdalar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Hukumati bilan Turkiya Respublikasi Hukumati o'rtasidagi bitim." Xalqaro terrorizmga qarshi kurash sohasida hamkorlik to'g'risida".
2. "O'zbekiston Va Turkiya Davlati Hamkorligi Va Uning Me'yoriy Huquqiy Asoslari" IR Ulug'bekovna - TADQIQOTLAR. UZ, 2024 - tadqiqotlar.uz
3. "Zamonaviy turkiya respublikasining yumshoq kuchi." Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi 22.5 (2024): 136-143. Sharifjon o'g'li, Saminov Shohjahon, and Sharifbayev Husniyor Xayrulla o'g'li.
4. "Xorijiy mamlakatlarning radikallashuv va ekstremizmga qarshi kurash tajribasi" Feruz XOLMO'MINOV
5. O'zbekiston — Turkiya munosabatlari. Wikipedia
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti
7. G'aniev F. T. O 'ZBEKISTONDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MILLIY PREVENTIV MEKANIZMI //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 84-90.
8. G'aniev F. T. TURKIYA RESPUBLIKASI: TABIYATI, MADANIYATI VA AN'ANALARI //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 101-116.
9. Ғаниев Ф. АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИ ҲАМДА МУҲОФАЗАСИ ТАЪМИНЛАНГАНГА ҚАРАМАСДАН СОДИР ЭТИЛАДИГАН ЖИНОЯТЛАР //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 129-138.
10. Ғаниев Ф. "ОБОД ВА ХАВФСИЗ МАҲАЛЛА" ТАМОЙИЛИГА АСОСЛАНГАН ТИЗИМНИ ЖОРИЙ ЭТИШДА ФУҚОРОЛАР ЙИҒИНЛАРИНИ ФАОЛИЯТИНИ ТИЗИМЛИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 3. – С. 96-98.